

GRUNDLAGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 39/2002 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om befrielse från arbetsgivares socialskyddsavgift i vissa kommuner 2003—2005

Till förvaltningsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 24 september 2002 en proposition med förslag till lag om befrielse från arbetsgivares socialskyddsavgift i vissa kommuner 2003—2005 (RP 120/2002 rd) till förvaltningsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att grundlagsutskottet skall lämna utlåtande om ärendet till förvaltningsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Arto Sulonen, inrikesministeriet
- lagstiftningsråd Risto Eerola, justitieministeriet
- professor Mikael Hidén
- professor Olli Mäenpää
- professor Kaarlo Tuori.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås en lag om befrielse från arbetsgivares socialskyddsavgift i vissa kommuner 2003—2005. Syftet med försöket är att utreda hur befrielse från arbetsgivares socialskyddsavgift påverkar sysselsättningen och sysselsättningsmöjligheterna.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2003. Den föreslagna lagen är tidsbunden. Den avses träda i kraft den 1 januari 2003 och gäller fram till den 31 december 2005.

Arbetsgivarna får sista gången befrielse från socialskyddsavgiften i januari 2006 på grundval av de löner som betalats ut i december 2005.

I avsnittet om lagstiftningsordning bedömer regeringen förslaget med avseende på jämlikhetsbestämmelserna i 6 § grundlagen. Regeringen anser att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning, men rekommenderar att riksdagen inhämtar utlåtande från grundlagsutskottet under behandlingen.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Jämlikhetsaspekter

Den föreslagna lagen befriar en stor del av ar-

betsgivarna inom försöksområdet från skyldigheten att betala socialskyddsavgifter under tre år. Förlusten skall täckas genom att social-

skyddsavgiften för arbetsgivare höjs med 0,014 euro.

Jämlikhetsbestämmelserna i 6 § i grundlagen kräver i princip att alla skall behandlas lika oavsett var de bor. Ett geografiskt kriterium kan inte betraktas som ett godtagbart skäl enligt 6 § 2 mom. i grundlagen för att särbehandla någon med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna. Fri- och rättigheterna omfattar nämligen också rätt att fritt röra sig inom landet och att fritt välja bostadsort, (GrUU 59/2001 rd, s. 2, första spalten, GrUU 11/2002 rd, s. 2, andra spalten).

Grundlagsutskottet har dock ansett det vara acceptabelt med avseende på jämlikhetsaspekterna att försökslagstiftning med ett visst mått av ojämlikhet införs. Det har varit fallet beträffande stöd till hushållsarbete (GrUU 19/1997 rd), överföring av uppgifter som gäller försörjning (GrUU 2/1994 rd), hälsocentralsavgiften (GrUU 3/1991 rd), studentexamen (GrUU 58/2001 rd) och samarbete inom regioner (GrUU 11/2002 rd). I dessa sammanhang har utskottet framhållit att jämlikhetsprincipen inte sätter några stränga gränser för lagstiftarens prövning när regleringen anpassas enligt kraven i samhällsutvecklingen och att försöket åtminstone inom vissa gränser kan utgöra ett godtagbart skäl för att i regionalt hänseende göra avsteg från jämlikhetsprincipen (se t.ex. GrUU 11/2002 rd, s. 3, första spalten, jfr dock GrUU 59/2001 rd, s. 2).

Syftet med propositionen är att reda ut hur avgiftsbefrielsen för vissa arbetsgivare påverkar sysselsättningen och sysselsättningsbetingelserna. Det finns godtagbara skäl för försöket och de grundar sig i sista hand på 18 § 2 mom. i grundlagen. Den föreslagna avgränsningen av försöksområdet är befogat med avseende på målen med utredningen. I försöket ingår kommunerna

längst i norr och en del mindre skärgårdskommuner. Försöksområdet har avgränsats exakt på det sätt som grundlagsutskottet har krävt i sin praxis (se t.ex. GrUU 11/2002 rd, s. 3, andra spalten). Särbehandlingen på grund av avgiftsbefrielsen har inga orimliga konsekvenser för andra arbetsgivare under den treårsperiod som försöket pågår. Därför kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Övriga omständigheter

I enlighet med 8 § 1 mom. får arbetsgivarna själva bedöma om det finns förutsättningar för en avgiftsbefrielse. Detta kan leda till vissa problem, om arbetsgivaren anses ha tolkat kriterierna fel och blir tvungen att betala en straffavgift i enlighet med 10 § i lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift. För att arbetsgivarna inte skall drabbas av orimliga påföljder anser utskottet att det i 9 § bör nämnas att 14 § i lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift föreskrives att skattestyrelsen har rätt att lyfta av de skattetillägg och skatteförhöjningar som arbetsgivaren har påförts enligt 10 §.

På grund av författningshierarkin bör förordningen om arbetsgivares socialskyddsavgift strykas i 1 §.

Det är viktigt att resultaten av försöket utreds och utvärderas på behörigt sätt för att målen i slutändan skall kunna nås. Social- och hälsovårdsutskottet kunde ålägga statsrådet att ordna med behörig uppföljning och utvärdering av försöket, anser grundlagsutskottet.

Utlåtande

Grundlagsutskottet anför som sitt utlåtande

att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Helsingfors den 23 oktober 2002

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Paula Kokkonen /saml
vordf. Riitta Prusti /sd
medl. Esko Helle /vänst
Gunnar Jansson /sv
Jouko Jääskeläinen /kd
Saara Karhu /sd
Jouni Lehtimäki /saml

Johannes Leppänen /cent
Pekka Nousiainen /cent
Heli Paasio /sd
Osmo Puhakka /cent
Pekka Ravi /saml
Ilkka Taipale /sd
ers. Veijo Puhjo /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Sami Manninen.

AVVIKANDE MENING

Motivering

Majoriteten i utskottet anser att lagförslaget visserligen är betydelsefullt från jämlikhetssynpunkt, men inte i så hög grad att det strider mot förbudet mot diskriminering i 6 § grundlagen därför att förslaget avser ett tidsbegränsat försök i geografiskt avgränsade områden av landet och syftet med försöket är lovvärt.

Jag kan inte dela den uppfattningen. Skälen är följande:

1. Diskriminering enligt grundlagen och folk-rätten tillåts om två villkor uppfylls: a) diskrimineringen skall ha objektiv grund som vilar på lag och b) tillämpningen av lagen skall vara vänskaplig.

2. Det finns objektiv grund för förslaget, men dess tillämplig blir mera aggressiv än vänskaplig. Nämligen när de åboländska skärgårdskommunerna är med i försöket utsätts arbetsgivare i likadana skärgårdskommuner på Åland för diskriminering. Det enda sistnämnda arbetsgivare får göra är att betala för försöket.

3. Levnadsbetingelserna och strukturerna i de åländska kommunerna Brändö, Föglö, Kumlinge, Kökar, Sottunga och Vårdö är likadana som i grannkommunerna. Det enda som skiljer är vatten och den omständigheten att Åland har självstyrelse.

4. Det är uppenbart att nämnda åländska kommuner skulle vara med i försöket i fall Åland inte skulle ha självstyrelse.

5. Diskrimineringen är både juridisk och geografisk och står därför i strid med 6 § grundlagen samt med idén med självstyrelsen för Åland som ju skall förbättra befolkningens levnadsvillkor; inte försämra dem.

Avvikande mening

Jag finner sålunda att lagförslaget inte kan behandlas i den ordning som förskrivs i 72 § grundlagen och anser

att utskottets utlåtande borde ha utformats i enlighet med detta både i motiveringen och i klämman.

Helsingfors den 23 oktober 2002

Gunnar Jansson /sv